

să facă față un muncitor pe un post de diplomat. Răspunsul a fost că în general, regimul avea grijă să înconjoare astfel de oameni cu o serie de consilieri cât de cât pregătiți. După aceasta, întrebările audienței fiind epuizate, la fel ca data trecută, a urmat o pauză de cafea și de discuții, prilej de felicitări și eventual, de împărtășire a unor opinii private.

În a doua parte a zilei s-au desfășurat ultimele două secțiuni ale conferinței, intitulate *Spionaj, propagandă, poliție secretă și Comunism național și internațional*. Prima dintre acestea a fost moderată de Cosmin Popa și a cuprins prezentările ținute de Nicolae Ioniță (CNSAS) - *Încadrarea absolvenților de studii superioare în Securitate, 1960-1968*, Cristina Preutu (Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași) - *Propagandă și comunicare politică: Televiziunea ca vector al controlului în România anilor '70*, Liviu Țăranu (CNSAS) - *Fractură și continuitate în evoluția spionajului românesc după defecțiunea generalului Ion Mihai Pacepa (1978)*, și a lui Alin Mureșan (IICMER) - *Destinul unui ofițer de Securitate: maiorul Aurel Ceia*. În fine, ultima secțiune, intitulată *Comunism național și internațional*, a fost moderată de Cristian Vasile, și a grupat comunicările susținute de Claudiu Degeratu (Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului) - *Intervențiile sovietice în Cehoslovacia și Afganistan. O analiză comparativă*, Dalia Báthory (IICMER) - *Regimul penitenciar comunist – anii '80 versus anii '50. 25 de ani de discurs*, și Camelia Runceanu (IICMER) - *Angajarea intelectuală și studiile despre comunism în România*. În secțiunea de încheiere au vorbit Dragoș Petrescu și Mioara Anton, după care participanții la conferință au luat parte la un cocktail.

Drept concluzie se poate afirma hotărât că această ediție a patra a CNRC a fost un eveniment reușit, judecând după calitatea prelegerilor, audiența sporită și nu în mai mică măsură, nivelul înalt la care s-au purtat discuțiile în cadrul secțiunilor de întrebări. Nu putem decât să evidențiem importanța acestui tip de dialog între principalele instituții responsabile de reconstituirea trecutului comunist al societății românești. Orice colaborare în acest sens duce implicit la un progres și trebuie încurajată. Sperăm că se va găsi o cale de rezolvare în cazul problemelor de susținere materială și lipsă de personal, identificate de directorul ANR și de reprezentantul Arhivelor Militare ale României. La fel, sperăm că întrebările la care nu s-au putut oferi răspunsuri clare, în speță cele referitoare la întreprinderea *Dunărea* și arhivele militare de la 1989, vor fi interpretate de către tinerii cercetători în sensul unor provocări pe care au responsabilitatea să le accepte și în cazul cărora să facă lumină.

Cristopher-Teodor Uglea

Copilăria românească: arhivă, memorie, patrimoniu

În data de 10 octombrie 2014, Institutul de Istorie "Nicolae Iorga" a organizat coloctviul național *Copilăria românească: arhivă, memorie, patrimoniu*, a treia manifestare de acest gen din ultimii ani, după cum a menționat d-na. Constanța Vintilă-Ghițulescu în deschiderea coloctviului.

Precizăm că cercetările în acest domeniu al istoriei copilăriei sunt relativ noi pentru spațiul românesc și cu o întârziere considerabilă față de Occident, unde începuturile sunt legate de publicarea în 1960 a lucrării lui Philippe Aries, *L'enfant et la vie familiale sous l'Ancien Regime*. În 1985 la Congresul Mondial de Științe Istoric de la Stuttgart, istoria copilăriei s-a profilat ca o ramură istorică de sine stătătoare. La noi în țară se remarcă lucrările și studiile apărute în ultimii ani ale Constanței Vintilă-Ghițulescu, Ioanei Părvulescu, Violetei Barbu, Adrian Majuru sau Alin Ciupală.

Colocviul de la institutul de Istorie "Nicolae Iorga" a fost organizat de d-na. Nicoleta Roman, cercetător, specialist în istoria socială și culturală a spațiului românesc din secolul al XIX-lea. Lucrările colocviului au fost împărțite în patru secțiuni :

- Copii neubiți, copii nedoriți;
- Resursele procesului educațional: elevi, materiale didactice, profesori;
- Memorie, amintire, patrimoniu (I);
- Memorie, amintire, patrimoniu (II).

Prima secțiune, moderată de d-na. Constanța Vintilă-Ghițulescu a debutat cu lucrarea d-nei Andreea Feher de la Universitatea Babeș-Bolyai, *Nașterea violentă. Pruncucideri în Clujul secolului al XVII-lea, conform actelor juridice și de procedură penală*. Lucrarea se bazează pe cercetarea documentelor de arhivă, respectiv a protocoalele de judecată ale județului Cluj (sec. al XVIII-lea). Autoarea analizează 11 cazuri de pruncucideri – 10 săvârșite de femei și 1 de către un bărbat). Este vorba de o analiză complexă a anchetelor întreprinse în aceste situații, cauzele care au determinat pruncuciderile, examinările medicale efectuate, legislația din Transilvania în acest sens și pedepsele aplicate – legislația Mariei Tereza și a lui Iosif al II-lea, precum și implicațiile sociale și atitudinea comunității.

Cea de-a doua comunicare i-a aparținut d-lui Bogdan Mateescu de la Institutul de Istorie "Nicolae Iorga" – *Stigmatul ilegitimității în Parohia Putna (1800-1850). O abordare demografică*. Este vorba de o analiză a fenomenului nașterilor în afara căsătoriilor pe o zonă determinată, respectiv Parohia Putna, pe o perioadă cronologică determinată și cu toate implicațiile care decurg din această situație în plan demografic, social, al dreptului de moștenire, dar și în privința mentalităților. Autorul a folosit ca sursă specială condicile de nașcuți, cununați și morți.

În continuare, d-na. Nicoleta Roman a prezentat un caz concret pentru Țara Românească, respectiv situația unui copil înfiat – *Dintr-un registru, la o poveste de viață. Copilăria lui Ioniță, copil sărman din prima jumătate a secolului al XIX-lea*. Autoarea face o analiză pe trei paliere: situația copiilor ilegitalimi și abandonati, adopțiile și dreptul la moștenire (legislația lui Caragea). Pe baza documentelor de arhivă exemplifică apoi cu un caz concret, cel al unui copil abandonat din București la 1843, Ioniță, a cărui situație o urmărește pe parcursul a mai mulți ani. Este un caz fericit, cum îl consideră autoarea. De aici face o serie de corelații privind vârsta preferată pentru adopții, modelul de legislație privind adopțiile etc.

La cea de-a doua secțiune au fost prezentate două lucrări legate de procesul educațional în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX: Ramona Caramelea, post-doctorand la Institutul de Istorie "Nicolae Iorga" cu lucrarea *De la „copri murgu” la fonograful lui Edison. Material didactic în școala*

românească. *Semnificații și cratori (1864-1914)* și Oana Popescu, tot de la Institutul de Istorie "Nicolae Iorga" cu tema *Profesor și elevi. Aspecte din activitatea didactică a lui Iosif Naniescu*. Sunt lucrări bazate pe documente de arhivă și pe manuscrise de la Biblioteca Academiei Române.

Cea de-a treia secțiune – *Memorie, amintire, patrimoniu (I)*, moderată de dl. Andrei Pippidi, a inclus două comunicări: Leonidas Rados de la Institutul de Istorie "A.D. Xenopol" Iași cu lucrarea *Rememorarea copilăriei. V. A. Urechia și Constantin Erbiceanu* și Adrian-Silvan Ionescu de la Institutul de Istoria Artei "G. Oprescu" cu lucrarea *Copilăria sub semnul lui Pif*.

Lucrarea d-lui. Leonidas Rados se axează pe memoriile a două personaje importante pentru a doua jumătate a sec. al XIX-lea, ambii profesori. Le urmărește evoluția, studiile și activitatea, dar și aspectele din memoriile lor care vizează perioada copilăriei.

Comunicarea d-lui. Adrian-Silvan Ionescu face notă aparte față de celelalte pentru că se bazează pe propriile trăiri și amintiri din copilărie. Este vorba de impactul pe care l-a avut revista franceză "Pif", gura de aer occidental pentru copiii din țările socialiste. Autorul a prezentat o serie de coperti ale revistei dar și propriile creații inspirate de personajele din "Pif". Mai mult decât atât, autorul se consideră ca făcând parte din "generația Pif", cu impact educativ și plastic asupra evoluției sale ulterioare.

Secțiunea a IV-a a fost o continuare a secțiunii Memorie, amintire și patrimoniu, unde au fost prezentate două comunicări: Cătălina Mihalache de la Institutul de Istorie "A. D. Xenopol", Iași cu *Memoria publică a copilăriei. Forme și simboluri* și Apostolos Patelakis de la Institutul de Studii Balcanice din Salonic cu lucrarea *Evacuarea copiilor în timpul războiului civil din Grecia (1946-1949) și primii ani de viață în țările socialiste. Cazul românesc*.

D-na. Cătălina Mihalache face o analiză interesantă asupra geografiei orașului Iași din perspectiva locurilor care ar trebui să fie ale copiilor: palatul copiilor, Bojdeuca lui Creangă, Casa Teodoreanu, Casa Otilia Cazimir, dar și monumente funerare aparținând unor copii (inscripții, statui). Autoarea ajunge la concluzia că locurile nu se adresează copiilor, că ei sunt priviți mai mult ca obiect al instituționalizării și că ar trebui să ne imaginăm orașul altfel.

Dl. Apostolos Patelakis a susținut o comunicare extrem de interesantă care are la bază destinul propriei familii și a altor câteva mii de familii grecești. Este vorba de 28 000 de copii trimiși în timpul războiului civil din Grecia în țările socialiste. A fost soluția guvernului comunist de la Atena de a evacua copiii pentru a-i salva, în Albania, Iugoslavia, Bulgaria, apoi România, Ungaria și Germania. Părinții autorului au fost evacuați și s-au stabilit la Florica (Argeș), iar autorul s-a născut la Craiova. În România au existat 12 colonii (Tulgheș, Sinaia, Oradea etc.) de copii greci între 1-16 ani.

Dl. Apostolos Patelakis l-a avut invitat și pe dl. Iakovos Mihailidis specialist pe spațiul fost-iugoslav și împreună își propun elaborarea, în viitor, a unei lucrări ample și complete despre toate coloniile de greci care au existat în țările socialiste.

Mirela Tirnă